

CHANAKYA NEETHI - CHAPTER 15

yasya chittam dravībhūtam kṛpayā sarvajantuṣu □
tasya jñānēna mōkṣēṇa kiṃ jaṭābhasmalēpanaiḥ □ 01 □

ēkamapyakṣaram yastu guruḥ śiṣyam prabōdhayēt □
pṛthivyām nāsti taddravyam yaddattvā sō'nṛṇī bhavēt □ 02 □

khalānām kaṇṭakānām cha dvididhaiva pratikriyā □
upānanmukhabhaṅgō vā dūratō vā visarjanam □ 02 □

kuchailinaṃ dantamalōpadhāriṇaṃ
bahvāśinaṃ niṣṭhurabhāṣiṇaṃ cha □
sūryōdayē chāstamitē śayānaṃ
vimuñchati śrīryadi chakrapāṇiḥ □ 04 □

tyajanti mitrāṇi dhanairvihīnaṃ
putrāścha dārāścha suhrjjanāścha □
tamarthavantam punarāśrayanti
arthō hi lōkē manuṣyasya bandhuḥ □ 05 □

anyāyōpārjitaṃ dravyaṃ daśa varṣāṇi tiṣṭhati □
prāptē chaikādaśē varṣē samūlaṃ tadvinaśyati □ 06 □

ayuktaṃ svāminō yuktaṃ yuktaṃ nīchasya dūṣaṇam □
amṛtaṃ rāhavē mṛtyurviṣaṃ śaṅkarabhūṣaṇam □ 07 □

tadbhōjanaṃ yaddvijabhuktaśēṣam
tatsauhrdaṃ yatkriyatē parasmin □
sā prājñatā yā na karōti pāpaṃ
dambhaṃ vinā yaḥ kriyatē sa dharmah □ 08 □

maṇirluṅṭhati pādāgrē kāchaḥ śirasi dhāryatē □
krayavikrayavēlāyām kāchaḥ kāchō maṇirmaṇiḥ □ 09 □

anantaśāstraṃ bahulāścha vidyāḥ
svalpaścha kālō bahuvighnatā cha □
yatsārabhūtaṃ tadupāsaniyām
haṃsō yathā kṣīramivāmbumadhyāt □ 10 □

dūrāgatam pathi śrāntam vṛthā cha gṛhamāgatam □
anarchayitvā yō bhukṭē sa vai chāṇḍāla uchyatē □ 11 □

paṭhanti chaturō vēdāndharmaśāstrāṇyanēkaśaḥ □
ātmānaṃ naiva jānanti darvī pākarasaṃ yathā □ 12 □

dhanyā dvijamayī naukā viparītā bhavārṇavē □
tarantya dhōgatāḥ sarvē upariṣṭhāḥ patantya dhaḥ □ 13 □

ayamamṛtanidhānaṃ nāyakō'pyōśadhīnām
amṛtamayaśarīraḥ kāntiyuktō'pi chandraḥ □
bhavativigataraśmirmaṇḍalaṃ prāpya bhānōḥ
parasadananiṣṭhaḥ kō laghutvaṃ na yāti □ 14 □

alirayaṃ nalinīdalamadhyagaḥ
kamalinīmakarandamadālasaḥ □
vidhivaśātparadēśamupāgataḥ
kuṭajapuṣparasam bahu manyatē □ 15 □

pītaḥ kruddhēna tātaścharaṇatalahatō vallabhō yēna rōṣā
dābālyādvipravaryaiḥ svavadanavivarē dhāryatē vairiṇī mē □
gēhaṃ mē Chēdayanti pratidivasamumākāntapūjānimittam
tasmātkhinnā sadāhaṃ dvijakulanilayaṃ nātha yuktaṃ tyajāmi □ 16 □

bandhanāni khalu santi bahūni
prēmarajjukṛtabandhanamanyat □
dārubhēdanipuṇō'pi ṣaḍaṅghri-
rniṣkriyō bhavati paṅkajakōśēḥ □ 17 □

Chinnō'pi chandana tarurna jahāti gandhaṃ
vṛddhō'pi vāraṇapati-rnajahāti līlām □
hantrārpitō madhuratām na jahāti chēkṣuḥ
kṣīṇō'pi na tyajati śilaguṇān kulīnaḥ □ 18 □